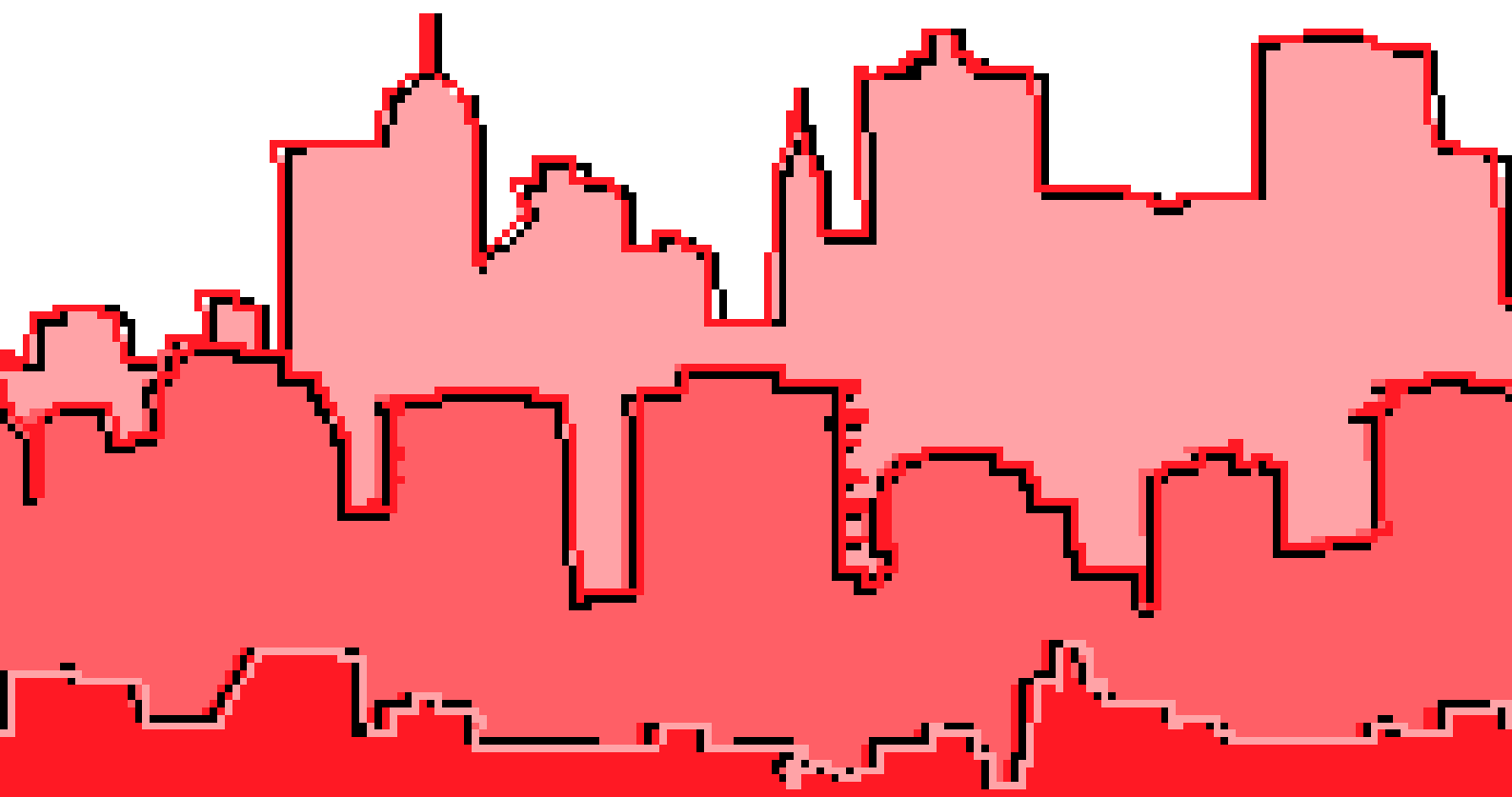

Jornades: Vers la ciutat mediatadora

Recull de conclusions

Índex de contingut:

Jornades: Vers la ciutat medidora.....	1
Taller A: Tipologia de les mediacions, accions medidores, desenvolupament i participació comunitària, tipologia dels conflictes a treballar.....	5
TALLER B: Relació amb el territori, xarxa de relacions amb els agents socials, circuits de derivació, el rol del/la medidor/a, formació prèvia, funcions i encàrrecs.....	8
TALLER C: Els serveis i els espais de mediació comunitària, el rol del/la medidor/a. Formació prèvia, funcions i encàrrecs.....	11
Reflexions a l'entorn de la Cultura de la Mediació. Una síntesi personal sobre l'experiència viscuda durant les Jornades. Elisabet Tejero.....	13
Reflexions a l'entorn de la Cultura de la Mediació. Xavier Úcar –Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social de la Universitat Autònoma de Barcelona.	19
Reflexions a l'entorn de la Cultura de la Mediació. Juanma Torres - GATS.....	22
Vers la Ciutat Medidora. (Re) Construint la mirada vers el conflicte. Raquel Martínez Gats.....	18

Va ser cap a mitjans de 2005 que ens vam fixar com a repte l'organització d'unes jornades amb l'objectiu de difondre la cultura de la mediació comunitària (insistim, de la cultura de la mediació comunitària i no pas de la mediació i resolució de conflictes).

Alhora, s'obria el debat sobre la mirada vers el conflicte, de forma indissoluble a la cultura de la mediació.

"El problema del conflicte no resideix en la seva essència sinó en la resposta que donen. La resolució negativa d'aquest o la impossibilitat d'arribar a un **diàleg** equilibrat com a espai de trobada és aquí on trobem la connotació negativa del conflicte no en la seva gènesis sinó com ens enfrontem a aquest".

En el plantejament de què volíem i perquè cercàvem un **espai d'intercanvi reflexió, creació i transformació**. Defugíem de la elaboració de llistats i recomanacions vers quins passos s'ha de seguir per a implementar un servei de mediació o quines son les millors tècniques per a obtenir resultats (entenent aquests com a l'assoliment d'acords) perquè estàvem d'acord en una premissa: **cada procés ha de ser únic i diferent**, fruit de les sinèrgies, sabers i experiències acumulades per cadascun dels participants, ciutadanes i ciutadans, professionals dels serveis a la comunitat, entitats i associacions, administracions públiques, mediatres i mediadors ..... Sent el propi procés el resultat observable.

Aquest intercanvi i reflexió només es podia donar en el marc del **treball conjunt** . Alhora també volíem que fos una finestra ampla a tots els camins i formes de dir que la mediació pot adoptar per això el nostre esforç per a que aquestes quedessin reflectides no tant sols entre la heterogeneïtat de les i els participants sinó també entre les i els ponents així com en la organització de l'acte.

Potser no em complert amb tots els nostres objectius, però des de l'organització ens sentim prou complaguts tot copsant la resposta i la implicació que han mostrat les persones que heu participat.

Per altra banda, esperem poder recollir les vostres reflexions i observacions, els debats que s'han generat i els sabers aportats en algun tipus de material més enllà de les conclusions que tot seguit exposarem.

Per últim agrair-vos a totes i tots la vostra participació.

Taller A: Tipologia de les mediacions, accions mediadores, desenvolupament i participació comunitària, tipologia dels conflictes a treballar

Ens hem centrat en tres temes principals: per una banda hem volgut entrar en el tema de la comunicació, per una altra, en els processos que generen conflicte avui i també en el repte de crear espais, entenent "espai" des d'una perspectiva creativa.

El conflicte avui:

Hem detectat que existeixen processos importants d'incomunicació en la nostra societat. Entenem la incomunicació com la incomprensió, el no coneixement, però, sobretot, la no comprensió de l'altre.

Hem vist també un procés d'agenitat col·lectiva de l'individu, és a dir, l'aïllament de la dimensió col·lectiva de qualsevol individu o ciutadà, un procés d'individualisme que no només porta les persones a circumscriure's en l'àmbit de la vida quotidiana i íntima, sinó que també les porta a menysprear l'àmbit públic, l'espai públic polític, l'espai públic comunitari i, en definitiva, l'àmbit d'allò col·lectiu.

En aquest escenari veiem que existeix un procés perillós de contaminació i de proliferació d'una ètica i una estètica del prejudici. Podem veure i detectar que molts conflictes contemporanis, la percepció de l'altre i la percepció de la qüestió social està molt impregnada per ficcions negatives, ficcions dels altres que són eminentment conflictives i separades de les realitats que cadascú viu. Per tant, cal parar atenció al procés d'identitat basat en prejudicis.

Un altre tema important són les interferències nocives que el món de la política i també el món de l'economia estan exercint sobre els processos socials, i com aquestes interferències són un detonant per perdre credibilitat i perdre creativitat, amb un cost elevat per a la creació de comunitat i per a la responsabilitat dels ciutadans amb les qüestions que els afecten.

A partir d'aquesta diagnosi, hem passat a una visió de com revertir aquests conflictes.

La reversió del conflicte:

Per una banda cal recompondre el concepte de ciutadania, és a dir, reestudiar i replantejar la possibilitat de resocialitzar-nos com a ciutadans tornant a prendre protagonisme o consciència del que vol dir ser ciutadà i quines exigències de responsabilitat imposa això. Cal recordar quin és el compromís respecte al col·lectiu i la vida comuna i quin protagonisme adquireix el subjecte i com es pot exercir la ciutadania a través de la participació. En aquest cas ens agradaria apuntar que quan parlem de ciutadania cal recordar que aquest exercici responsable i continu del que vol dir ser ciutadà també té uns costos, uns patiments. Ser un ciutadà que milita amb aquesta condició implica una confrontació contínua amb la societat, amb el seu entorn més pròxim i també amb les institucions, i això genera un desgast i moltes vegades deriva en la soledat. En aquests casos, parlàvem de facilitar l'exercici de la ciutadania, que no sigui realment un compromís amb costos molt elevats, sinó que sigui senzill, amb costos no tan elevats i agradable de dur a terme.

Una altra via per a la reversió del conflicte és la recomposició de la comunicació com a procés complex. Quan parlem de comunicació, és important d'interpretar i reinterpretar sentits i significats, els propis i els agens, i implica una reconstrucció narrativa d'un mateix, que articula tres temps que considerem que són importants. Hem de recompondre el passat, els successos i la dimensió viscuda dels processos. Hem de situar el present i, per últim, hem d'entendre quines possibilitats es generen de cara al futur i quines són les dinàmiques que poden sorgir, siguin positives o negatives. Per tant, recompondre la comunicació és un procés profund que acaba recomponent identitats i identificacions, i és un procés complex i creatiu, d'una gran profunditat ideològica, psicològica, emocional i relacional.

I per últim, hem situat quins són els reptes que es planteja la mediació:

Primerament, cal recompondre la comunitat i l'espai públic urbà, i detectar quins són els espais plens de relacions operatives i actives que generen solidaritat, cooperació i, per tant, benestar social, i també saber usar els espais buits, que també són adients per generar dinàmiques noves i generar innovació.

Un altre repte de la mediació seria el de descobrir i obrir nous espais públics d'energies creatives, però les paraules clau serien l'actitud medidora, la de descobrir allò no

evident i no manifest, saltar la barrera de l'aparença i realment descobrir. I per una altra banda obrir i trencar les lògiques tancades, que són les lògiques que tanquen les possibilitats de creació i de superació d'estats de conflicte.

I per últim, ha tornat a sorgir el substrat que ens uneix, l'element urbà i la ciutat, i que és un teló de fons dels nostres estudis. Com interpretem la ciutat? Com a ens comunicatiu, com a espai que afavoreix les relacions socials o com a espai de benestar i també com a espai de malestar? Però, en tot cas, l'exigència, avui, és replantejar-se aquest debat clàssic, perquè avui la ciutat ens imposa unes noves exigències, perquè fins fa uns anys era preminentment una dinàmica més estable i de continuïtat i, avui, és una dinàmica de canvi i d'acceleració i moviment, i això imposa una nova mirada.

JORNADES VERS LA CIUTAT MEDIADORA
(re) construint la mira sobre el conflicte

Taller A

Tipologies de les mediacions, accions mediadores, desenvolupament i participació comunitària, tipologia dels conflictes a treballar

El conflicte hoy:

- La incomunicación como incomprensión del otro.
- Proceso de "ajeneidad" colectiva del individuo
- Proceso identitario basado en prejuicios
- Interferencias nocivas del mundo de la política en la cuestión social.(falta de credibilidad).

Reversión del conflicto:

- Reconponer el estatus de ciudadanía.(Conciencia, responsabilidad, compromiso, protagonismo y participación)
- Reconponer la comunicación. (Interpretación de los sentidos y significados, reconstrucción narrativa del pasado-presente-futuro y reconstrucción de identidades e identificaciones)

Retos para mediación:

- Reconponer la comunidad y el espacio público urbano (espacios llenos y vacíos) .
- Descubrir y abrir espacios públicos de energías creativas.
- Redescubrir la complejidad de la ciudad actual.

TALLER B: Relació amb el territori, xarxa de relacions amb els agents socials, circuits de derivació, el rol del/la mediador/a, formació prèvia, funcions i encàrrecs

Primer de tot, cal aclarir que entenem la mediació com un procés, per exemple, els tallers d'avui han estat un exemple de processos de construcció i mediació. Cal remarcar a fons que la idea de procés té una importància fonamental. Permet dialogar encara que hi hagi divergències, permet comunicar, repensar, crear, ordenar idees i reflexionar. El procés és necessari per assentar bases comunes. Els processos no són tancats, sinó que s'encadenen els uns amb els altres.

Cal crear un pont o ponts entre la societat, el medi, el govern i tota la societat civil. Per això, cal crear espais que recuperin la confiança, no només amicalment entre les persones, sinó fer que es pugui anar extrapolant a associacions, entitats i el que calgui, perquè d'aquí esdevé moltes vegades el no creure en l'altre.

Les metodologies que plantegem incideixen a crear espais físics i virtuals de comunicació, trobada, convivència i debat, als barris com a punt més immediat. I treballar des de la transversalitat.

També són molt importants el diàleg i els mecanismes de participació, crear nous codis de comunicació, és a dir, no tothom entén les coses de la mateixa manera i cal posar-se al lloc de l'altre.

Calen espais i temps, això del temps és una mica complicat, però cal temps per a la corresponsabilitat, la presa de decisions conjunta. Això, com la transmissió de sabers i coneixements, no només la societat de la informació sinó també el saber estar i crear actituds i noves maneres de pensar en societat.

Com a apunt final, convé recordar que això genera un treball de desenvolupament de treball creatiu i només des de la creativitat és possible innovar.

La sensibilització, la promoció i l'educació en la cultura i els valors de la mediació i la convivència

Ha estat molt complicat de simplificar, ja que les idees que teníem els integrants del grup eren molt diferents.

Dins l'apartat de reflexió, cal apuntar que la transformació social va lligada a l'educació i a la sensibilització de valors, respecte de l'acceptació de la diferència i la voluntat de posar-se d'acord. És la reflexió que ens serveix de punt de partida. Nosaltres treballem per a la transformació social; si no hi ha una educació, una sensibilització, un respecte i un voler, no és possible.

Per aconseguir aquesta fita veiem necessari de plantejar-nos els objectius següents:

- Aconseguir que ciutats, pobles i barris siguin un lloc on tothom pugui trobar i crear els seus espais; si no és tothom, ja no serveix. No ha de ser la institució qui ofereixi espais als col·lectius als quals arriba més fàcilment. La clau recau a arribar a aquells col·lectius on la institució no arriba normalment.
- Cal treballar en la justícia social.
- Cal tenir en compte la diversitat i la col·lectivitat, som molts i som molt diferents, mirem d'un en un, però no perdem de vista la globalitat.

La metodologia és la part més complicada. Han sortit moltes idees, però hem mirat de resumir-les.

Per una banda s'exposava la comunicació com a procés participatiu per crear projectes comuns i avançar en una mateixa direcció.

També proposem, com a línia important de treball, la formació en la cultura i els serveis de mediació, i la difusió, tant a la societat civil com a l'administració. Plantegem que és necessària una formació descentralitzada, no només des de l'Ajuntament, les associacions o altres institucions puntuals, tothom hi ha de tenir accés. Per exemple, com arribem als sense sostre si no estan units en cap col·lectiu ni tenen intenció d'agrupar-se, com ens acostem a aquestes persones? Potser només s'hi podrà acostar un altre sense sostre, és qüestió d'anar creant una xarxa dintre d'una xarxa.

JORNADES VERS LA CIUTAT MEDIADORA
(re) construint la mira sobre el conflicte

Taller B

Relació amb el territori, xarxa de relacions amb els agents socials, circuits de derivació,
el rol del/la medidor/a, formació prèvia, funcions i encàrrecs.

- El taller d'avui han sigut un exemple de processos de construcció i mediació
- El procés té una importància fonamental. Permet el diàleg amb divergències, comunicar, repensar, crear, ordenar idees i reflexionar. El procés és necessari per assentar bases comunes. Els processos no són tancats sinó que s'encaenen els uns amb els altres.
- És més important el procés que l'acord
- S'ha de comptar amb la participació de tothom des de la HORIZONTALITAT
- La falta de temps pot posar en perill la horizontalitat i pot fer caure en la simplificació
- Els processos de construcció requereixen el seu temps. Són, també, processos interns.

Taller C: Els serveis i els espais de mediació comunitària, el rol del/la medidor/a. Formació prèvia, funcions i encàrrecs

La ciutat és l'espai on ha de tenir lloc la mediació. Entenem la ciutat com un sistema que comprèn l'escola, la família, el carrer, l'empresa... La ciutat és un espai on hi ha espais simbòlics neutres que equiparen les persones. Per exemple, si en una escola hi ha una mediació entre un pare, o una família, i uns processos, s'ha de buscar un territori dins l'escola on el professor senti que no està en el seu territori i així hi hagi un desavantatge amb el pare.

També cal destacar la importància de l'acció d'equips de mediadors interdisciplinaris i mixtos, que es comuniquen multidireccionalment amb l'Administració, la ciutadania, etc.

Una de les qüestions bàsiques sobre el rol de medidor és facilitar el diàleg. També la prevenció i la formació són tasques pròpies del medidor, professional o natural, que amb una certa coherència personal i de forma pedagògica, genera les condicions per viure de forma més plena i feliç. Per dur a terme una mediació, cal formar les persones. Això permet que els usuaris de les mediacions interioritzin les maneres d'abordar els conflictes i buscar estratègies per resoldre'ls. Un altre tema a destacar és que sempre hi ha hagut mediadors, n'hi ha que ho son de forma natural i d'altres que es professionalitzen, i ambdós cal que siguin coherents personalment, han d'exercir la mediació de manera pedagògica.

El rol del medidor s'ha de destacar per la imparcialitat, ha de generar confiança i ha de saber guardar la confidencialitat d'allò que es parla dins els àmbits de la mediació.

S'ha de respectar l'autonomia i la responsabilitat dels individus, perquè pot ser que en un futur s'abusi de la figura del medidor i les persones no assumeixin les responsabilitats o no busquin estratègies pròpies per resoldre els seus propis conflictes.

La mediació és una mica revolucionària, en el sentit que hem d'aprendre a viure d'una altra manera, els processos són lents, i també ens hem de qüestionar els models de relació que tenim en la societat. Per exemple, si és que pensem que ara estem vivint en un món individualista, potser en qüestionar-nos el model de relació, generarem una societat més col·lectiva.

JORNADES VERS LA CIUTAT MEDIADORA

(re) construint la mira sobre el conflicte

Taller C

Els serveis i els espais de mediació comunitària, el rol del/la medidor/a,
Formació prèvia, funcions i encàrrecs.

- La ciutat com a sistema (escola, família, carrer, empresa...) és l'espai propi de la mediació, en la qual hi ha espais simbòlics neutres que equiparen les persones, mitjançant l'acció d'equips de mediadors interdisciplinaris i mixtes que es comuniquen multidireccionalment amb l'Administració, la ciutadania, etc.
- La facilitació del diàleg, la prevenció i la formació són tasques pròpies del medidor, professional o natural, que amb una certa coherència personal i de forma pedagògica, genera les condicions per viure de forma més plena i feliç.
- La imparcialitat, la confiança i la confidencialitat són principis de la professió de medidor, que han de servir per respectar l'autonomia i la responsabilitat dels individus, sense crear dependència, per a crear unes noves relacions interpersonals, amb processos més lents, més llargs i més reflexius.

Reflexions a l'entorn de la Cultura de la Mediació. Una síntesi personal sobre l'experiència viscuda durant les Jornades. Elisabet Tejero, Postgrau de Mediació Comunitària, UB.

La pertinència d'una síntesi:

Des del postgrau de Mediació Comunitària vàrem voler participar en l'acte de cloenda de les Jornades amb una vocació de recull i de síntesi. Quan s'arriba al final d'un acte d'un dia i mig, en el qual s'han compartit espais de reflexió més personal i altres de participació col·lectiva i creativa com van ser els tallers, no està de més intentar elaborar quelcom que s'aproximi a una síntesi global d'allò dit, i evident, i d'allò expressat no tant evident. Ens fem ressò doncs d'una voluntat d'integrar, de trobar fils conductors, de sistematitzar molts sabers convergents i altres divergents, de fixar una imatge que lluny de presentar-se en un format rígid i estàtic aspira al moviment i a la lliure disposició de propostes i interpretacions.

Certament aquest treball en procés no és una tasca senzilla de portar a terme i inevitablement acaba assimilant-se molt al sistema de rellevància temàtica de la persona encarregada de realitzar-ho. Sigui com sigui, ens arrisquem i decidim assumir el repte sabent que és un exercici humil i limitat. El públic lector que hagi assistit a les jornades podrà sentir-se més o menys identificat amb les aportacions que a continuació trobaran. Aquelles persones que no hagin assistit podran valorar la pertinència o no dels temes presentats. Qualsevol lector/a, en definitiva, aplicarà el seu ull crític per analitzar la mirada que aporta la mediació respecte a les relacions socials, i la potència d'aquesta metodologia d'intervenció social que aspira a millorar la qualitat de vida de la societat contemporània.

La cultura de la mediació com a 'nus gordiano':

Pensem que podem defensar, sense esbiaixar-nos molt de la realitat, que la cultura de la mediació s'ha erigit en el tema estructurador d'aquestes jornades. Quan parlem de cultura parlem de normes, de valors, de creences, sentiments i de pràctiques

quotidianes, algunes estructurals i altres conjunturals. Parlem doncs del sistema de referència que dóna sentit a les nostres vides com a persones individuals i com a membres de la societat.

En el context de la societat europea, podem afirmar però que aquest sistema de referència ens obliga a ser més rigurosos i parlar de sistemes de referència en plural. Inevitablement ens hem de referir al subjecte contemporani com a una persona amb capacitat per expressar-se de forma legítima a través de diferents identitats en el moment present. Aquest és el pensament que des de les ciències socials apareix com a porta d'entrada a la comprensió del paradigma de la modernitat líquida, de la modernitat híbrida que obre la nostra mirada a una realitat feta de superposicions de referències plurals i dinàmiques.

Però siguin quines siguin aquestes adscripcions identitàries plurals i en continu procés de transformació, els debats desenvolupats en aquestes jornades ens aboquen a fer una reflexió específica sobre dos àmbits inherents a la perspectiva cultural. Ens referim a la moral de la qüestió social i a l'ètica de la qüestió social.

La moral de la qüestió social:

Hem extret aquest títol del llibre del sociòleg francès Numa Murard (2004). Em pogut apreciar que el debat entre el bé i el mal, o dit d'altra manera, entre la condició de bo i dolent, tal com assenyala aquest autor, està a la base de qualsevol aproximació a la qüestió social contemporània. En aquest sentit, les intervencions dels diferents ponents a l'entorn de la mediació s'han vertebrat a partir d'un conjunt de conceptes bàsics entre els quals cal destacar, la ciutat, el conflicte, la democràcia i la ciutadania. La lectura crítica feta d'aquesta constel·lació temàtica ha tingut una funció de rescat, és a dir, de recuperació del seu valor positiu per dinamitzar relacions social de benestar en el dia a dia de la nostra convivència.

Així, durant l'obertura de les jornades, les i els ponents han qüestionat i replantejat la connotació negativa que pot construir-se socialment d'aquests termes, la visió segons la qual la ciutat és un espai de xoc i malestar, el conflicte és una força destructora, la

democràcia actual inhibeix la participació i la ciutadania ha perdut la seva consciència de responsabilitat envers el devenir de la societat.

Enfront d'aquesta constel·lació interpretativa dels mals de la qüestió social, les jornades han estat un espai de defensa de les capacitats creatives de tots aquesta àmbits de discussió. Així, reprenent paraules de Rosa Maria Alemany (Postgrau de Mediació Comunitària UB), si la mediació pot ser entesa com una pràctica complexa de la comunicació, la ciutat es pot definir com un espai de relacions comunicatives on l'urbanisme té sentit en tant organitza socialment l'espai físic de la convivència. Cal abandonar la mirada patològica i monstruosa de la realitat urbana i comprendre-la i actuar-la com a espai complex de pertinences.

La ciutat és, certament, un espai productor i contenidor de malestar, desigualtat i injustícia, en definitiva, un lloc de conflicte però també un *locus* de benestar, de comunicació i alliberament individual i social. En aquest sentit, atenent a les paraules de Jordi Sánchez (Fundació Jaume Bofill), cal plantejar-se la condició amoral del conflicte. És més, les ponències i els tallers han reivindicat un paradigma de comprensió de la condició humana i urbana del conflicte, que lluny de presentar-se com una manifestació esporàdica, s'interpreta com un atribut inherent al desenvolupament de la vida i la convivència.

El gir que suposa aquesta mirada derivada de la cultura de la mediació, ens situa davant de la dimensió moral del bé, d'allò que es bo i positiu. Ens atrevim a dir que la hi ha un canvi de posició de la persona que busca i reclama les potencialitats creatives de la realitat per més elements de desigualtat i dolor que es continguin inevitablement en ella. Així, durant les jornades la democràcia no s'ha convertit en una referència retòrica sinó que s'ha explorat com a motor de relacions d'horitzontalitat i justícia en la nostra societat. Una democràcia que, tal com diu Silvia Iannitelli (Postgrau de Mediació Comunitària de la UB), es capaç de fer-se càrrec de la desigualtat i afavorir amplis processos d'integració. Fins i tot, la seva idiosincràsia conflictiva, la seva vocació inclusora de la diferència, la seva flexibilitat per acceptar límits canviants a la transgressió, ens conduïrien a declarar mort el concepte d'integració. És des de dins que s'expressa el conflicte entre allò bo i dolent, entre allò normal i patològic, entre allò visible i invisible.

Estem davant doncs d'una concepció compartida segons la qual el ciutadà/ana existeix en la mesura que està inclòs, que està integrat, ja sigui per la via del conflicte reconegut o oblidat, ja sigui per la via de 'l'ordenament a la normalitat'. Per aquest motiu, interessa fer emergir la vessant cooperativa de les relacions socials a les nostres societats, la vitalitat amenaçada però existent del valor del bé comú per aquest/a ciutadà que, amb més o menys consciència, està sempre obert a rescatar la seva condició de subjecte col·lectiu.

L'ètica de la qüestió social:

El repte de la cultura de la mediació, ja ho hem dit, rau en la mirada i en com es posiciona i actua aquella persona que es confronta a fer un exercici medidor. La paraula esdevé origen i mitjà del conflicte, vehicle de producció i reproducció del mateix, però també vehicle per a la seva transformació. Ara bé, el dret a la paraula que el paradigma democràtic atorga a qualsevol ciutadà, requereix d'unes prèvies, tal com recorda Salvador Puntès (Màster de Mediació de les Heures, UB). Destaquem aquí una: el respecte. Ens referim, més concretament, a una expressió de reconeixement de l'existència, possible i legítima, d'altres racionalitats i emocionalitats.

Sobre aquesta base és possible reformular l'escenari de les relacions socials, apostar pel creixement d'una racionalitat dialògica on cadascuna de les parts està obligada a mirar a l'altre, a escoltar-l'ho, a entendre'l i a reinterpretar la situació conflictiva. Per aquest motiu, durant les jornades s'ha parlat bàsicament de la transformació del conflicte i no de la resolució del mateix.

Aquest posició ètica no és fàcil. Ben al contrari, implica esforç, convenciment i compromís. Assumir el paper de ciutadà amb drets i deures aplicats a la convivència, allò que s'entén per una actitud cívica, genera costos i incomoditats. Però genera també noves condicions de benestar i renova, de manera necessària, el pacte polític de la convivència. En aquest sentit s'expressa Silvia Iannitelli quan defensa la tasca de 'ciutadanitzar la política i polititzar la ciutadania'. La mediació apareix aleshores com espai i temps polític per excel·lència que, tal com argumenta Quim Brugué (Direcció

General de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya), pot esdevenir una estratègia per superar la por al conflicte, per fer una immersió racional i emocional en les interioritats de la seva lògica.

Límits i potencialitats de la cultura de la mediació:

Els debats sostinguts en les sessions plenàries i els tallers han fet palesa una energia valenta i il·lusionada respecte a les possibilitats de transformar el conflicte de les nostres relacions socials. Tanmateix, la visió crítica dels participants no es pot titllar d'il·lusa en tant la consciència sobre la realitat imposa uns constreïments i límits a l'acció medidora que no es poden menystenir, tal com recorda Joan Manel Torras (GATS).

Entre altres aspectes destacats pels assistents, el paper de la política, més concretament dels partits, obre un debat d'àmplies dimensions. La dinamització d'una ciutadania responsable i participativa troba molts entrebancs per desenvolupar-se amb maduresa i transparència. Els temps de l'acció política tenen poc marge per respectar els temps reflexius, dialògics i d'intervenció de la mediació. *And last but not least*, la política té dubtosos mecanismes per evitar o controlar intervencions que fan de la paraula perjudici i por. Aquest escenari no posa les coses fàcils per la pràctica medidora.

Però si ens fixem en l'altre cantó de la balança, la cultura de la mediació es pot entendre i viure com un temps i un espai per pensar en les alternatives possibles i realistes que permet la qüestió social avui. La mediació proposa fer un salt qualitatiu per retrobar pràctiques desenvolupades a través de la cura i la sensibilitat afectuosa, per refer relacions socials articulades en forma de xarxa i reconstruir així relacions de confiança. La cultura de la mediació genera cada cop més interès perquè permet treballar estratègies per innovar, jugar i gaudir tot promovent un bé comú. En aquest context, les parts, amb esforç i, per què no acceptar-ho, també amb una bona dosi de sort, poden guanyar-guanyar mentre totes canvien 'el seu lloc en el món'.

Val la pena reconèixer també que la mediació és avui per avui, i possiblement mai deixarà de ser-ho, un *desideràtum* carregat d'humanisme, una vocació persistent que

vol rescatar i reclamar una realitat social vertebrada pel respecte, la justícia, la igualtat i la solidaritat.

Reflexions a l'entorn de la Cultura de la Mediació. Xavier Úcar –Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social de la Universitat Autònoma de Barcelona.

En primer moment cal felicitar a Gats per posar en marxa un jornada sobre aquest tema, un tema que es actual, força necessari sobretot en unes ciutats com les nostres i en un moments com en els que vivim en els que ens enfrontem o ens trobem en nombrosos casos de problemàtiques de tot tipus, veïnals, no me'n vull estar de dir-ho, que s'ocupa els mitjans de comunicació de presentar-nos ciutats de qualsevol tipus menys mediadores i que fa qualsevol cosa menys que les ciutat resultin acollidores. Coses com les imatges que es van emetre de la persona que va ser cremada al caixer automàtic ens dibuixen una ciutat que son qualsevol cosa menys acollidores, en aquests moments val la pena apostar per reflexionar al voltant de la ciutat medidora.

Parlàveu molt de ciutadania a mi m'agrada usar el concepte perquè te dos components, te un component de racionalitat, jo comparteixo un espai amb els altres i també hi ha un component emocional, de sentiment, la professora Tejero parlava d'amor. Darrerament gairebé sap greu treure aquest tema, per que les emocions no estan de moda, però es veritat. No es pot fer educació sense amor no es pot fer mediació sense sentiment, si la paraula amor fa por, utilitzem el sentiment que és més suau, no espanta tant, però parlem del mateix. El concepte de ciutadania tal i com diu cortina engloba aquestes dues dimensions. La segona és la de pertinença, aquests sentiment és el que fa que jo reconegui aquesta ciutat com a meva. Son aquest sentiments els que estan embolicats i per això es molt difícil d'actuar i per això sorgeixen conflictes per que ens està tocant la fibra. En tot cas volia fer tres comentaris:

1. Realitat ciutadanes on es poden produir les mediacions: Deia al inici que parlar d'un tema com la ciutat medidora era un tema actual i necessari. Jo soc un enamorat de la ciència ficció, perquè em diverteix però també per que d'alguna manera el que fa també és explorar, analitzar, visualitzar, fer retrospectiva de la situació i les problemàtiques a les que ens enfrontem o a les que hipotèticament ens podríem enfrontar els éssers humans, d'alguna manera l'han anomenada literatura d'anticipació. Anticipa escenaris futurs, amb això et dona idees sobre coses que poden passar. Una cosa curiosa es que fa anys que bons escriptors i escriptores

tracten el tema de la ciutat, és a dir, que les seves problemàtiques succeeixen en ciutats, on en tots els casos ens trobem una variabilitats d'identitat, de personatges, de situacions extraordinàriament diversa. Un dibuix d'alguna manera de cap al que anem o el que ja tenim. Aquestes ciutat son cap a les que nostres estem anat. Se sol dir que construïm les nostres identitats culturals en una distreta relació amb l'entorn natural i el que seria la comunitat: les ciutats on vivim. El que es cert que aquestes ciutats dibuixen aquests triangle construït entre la comunitat local, la identitat i l'entorn natural d'una manera no sempre clara ni sempre equilibrada. Les possibilitats de trencament que es poden produir entre aquests tres elements del triangle poden ser infinites, es evident que la mediació serà un element clau per poder re construir la ciutat, re fer, re descobrir. Em resisteixo a dir el re, es una mania que ha tingut molt d'èxit entre els sociòlegs progressistes, però a mi no m'agrada i per una raó que també ha sortit aquí, cal reivindicar més a Aristil que a Plató. No em de fer referència a coses que son el record de la caverna platònica tal com diu Bauman, no sabem ni si van ser, no sabem si realment va haver-hi alguna vegada comunitats on tos fos meravellós, on hi haguessin uns vincles fantàstics, no. Parlem amb la gent que diria en aquelles hipotètiques comunitats. No reconstruïm, construïm, és una cosa nova i no pot anar amb el pes del que hi havia abans. No es que haguem d'oblidar el passat, però el treball que fem no ha de ser una rêmora.

2. La cultura de la taula o la cultura de la cadira: L'altre dia estava moderant una taula on diferents professionals reflexionaven sobre el tema de l'acció comunitària. Mentre la taula es desenvolupava no vaig ser conscient, però una vegada transcrit el que s'havia dit, em vaig quedar sorprès quan vaig adornarem que tots, sense excepció deien de forma recurrent una frase: "ha de seure en una taula" "ens em de seure a parlar" , eren les dues frases que de forma recurrent tots els professionals. Estem parlant de mediació, estem d'acord en que aquesta és una eina indispensable per dur a terme totes aquests dinàmiques ciutadanes de les que estem parlant. Si parlem de seure en una taula, si parlem de seure a parlar estem dient que la mediació és una tasca eminentment política, i en això estem en la línia per la que aposten els sociòlegs actual per la solventació de la fragmentació social, que vol dir reintroduir la política en la vida quotidiana o inventar la política aquesta dimensió és bàsica. I permeteu-me un incís, hi ha una novel·la de ciència ficció

que parla de mediadors. Aquests son una casta, que venia determinada genèticament i posava en comunicació als amos, amb els operaris. Hi havia tan distància entre aquelles castes en la cultura alienígena que la cultura havia hagut de generar uns mediadors, era gent que naixia amb totes les predisposicions i eines per poder mediar. Te una certa gràcies en que quan parlem de mediació això també s'ho inventen els escriptors.

3. La mediació mediada: I acabaré recuperant una idea, la mediació és una tasca política. No es suficient perquè la seva funció no només es política, ha de ser educadora també. La mediació ben feta es aquella que genera mediadors, aquella que a través del propi acte de la mediació fa una transferència de les eines, de les tècniques de les que procuren i permeten la mediació. Una bona mediació genera mediació, persones que vagin extenent aquesta manera de resoldre els conflictes, aquesta manera de relacionar-nos, aquesta cultura de la mediació.

Reflexions a l'entorn de la Cultura de la Mediació .Juanma Torres - GATS

Durant l'exposició he anat agafant notes, moltes notes, ara intentaré construir alguna cosa.

Primer de tot, vull donar les gràcies a totes les persones que han fet possible aquest acte i a totes les que hi han participat. Perquè hi hagi persones que han fet un gran tasca organitzant, hi ha d'haver participants, perquè, si no, és bastant frustrant i una mica egocèntric.

Diverses reflexions d'aquesta construcció:

Els copyrigh. Tots els que treballem en aquest món social, moltes vegades des de les pròpies administracions públiques i, també, des de la societat civil i les administracions no lucratives, fem copyrigh de les coses. Fem copyrigh del desenvolupament comunitari, de la participació i de la ciutat medidora. Crec que seria bastant coherent i digne declarar que un concepte de ciutat medidora no té cap copyrigh. És un codi lliure, podem usar-lo i transformar-lo per fer el que vulguem. Va lligat a una reflexió que l'altre dia em feia una companya, d'alguns companys que estan treballant en mediació comunitària i espai públic, que li deien: "però, això no ho diguis a ningú!" i ella es plantejava: "per a qui estem treballant, per a HP o per a IBM? No estem fent mediació." Malgrat que hi hagi precarietat al sector, tranquils, que si tenim copyrigh podem fer grans coses, les ciutats no abraçaran, però nosaltres tindrem marca. És tot el concepte de terra cremada. Arribo a casa, llegeixo un tríptic que m'explica que hi ha pressupostos participatius i resulta ser un xat amb l'alcalde, on no hi ha apoderament ni comunicació. Això és terra cremada, perquè, després, quan un altre dia l'alcalde em digui que té un pressupost participatiu, ho dubtaré. La mediació en genera, l'acció comunitària també en genera i altres processos que desenvolupem també són terra cremada. Ens podem plantejar, també, què ha passat amb alguns projectes educatius. Han quedat als calaixos i després convoquem les AMPA perquè participin en els projectes educatius de segona classe. I abans de fer una generació podríem executar una primera.

Satisfacció personal per tres elements:

Durant uns anys, alguns hem ficat la pota en això de la mediació. A mi em ressonava i em molestava el concepte de mediació social, de mediació cívica. No ho entenien ni ho entenc. Estic content perquè no ha sortit en cap moment en aquestes jornades. Això és un element important, perquè hem reivindicat el concepte Comunitari, tant si existeix, com si no. I tant si existeix, com si no, és un bon pretext per treballar i avançar.

Un altre element que, personalment, em trontollava molt era el concepte intercultural. Mediació intercultural: una persona que vingui d'un altre lloc no pot tenir un conflicte que no sigui intercultural, sinó no és conflicte. S'ha fet molt caminant en aquesta línia i això no deixa de ser una estigmatització del conflicte. Aquí, vull recordar una petita anècdota de Cornellà. Estava amb uns companys fent unes canyes i hi havia una carnisseria de la comunitat magrebina en una cantonada. Era un carrer d'un sol sentit i s'hi aturaven els cotxes per comprar. Aquest fet generava embussos. Dies després, l'Administració ens va trucar i ens va explicar que hi havia problemes de caràcter intercultural en l'espai públic en aquella zona. Nosaltres li vam fer el plantejament que la solució no es trobava a aconseguir un mediador intercultural, necessitaven un guàrdia urbà per controlar el trànsit, perquè no es tractava d'un conflicte intercultural, sinó d'un problema d'un cotxe mal aparcat.

Un altre element important és la conflictologia. Moltes vegades, des de les ciències socials es treballa des d'una vessant més transdisciplinària. La pregunta és: què aconseguim amb una nova disciplina? Estem parlant de mirades i de subjectivitats que guanyem en una nova disciplina. Però, malgrat tot, tornem al copyrigh: si construïm una nova disciplina, construïm un nou màster i fins i tot un nou projecte, però això seria ser molt mal pensat i no ho sóc.

Un altre element que ha sortit diverses vegades a les jornades: "Problemes complexos, solucions complexes". Moltes vegades, pel fet que els representants polítics tenen només quatre anys per demostrar que les seves solucions són senzilles, proposen "solucions simples a problemes complexos". Això, com va dir un dia l'Arcadi Oliveres, és un oximoron, dues paraules que juntes són contradictòries, com també ho són "foc

amic" i "banca ètica". Així que es pot demanar als poders públics solucions complexes a problemes complexos, la resta és ciència ficció.

Una discrepància que ha sorgit és la distinció fonètica de (re) construir: no es tracta tant de reconstruir, com de construir. Fonèticament, no hi ha un parèntesi, però escrit, sí; i per tant, plantegem la construcció i la reconstrucció. Per una banda, recuperar coses que des de l'àgora pública ja funcionaven i per altra banda construir nous elements.

Un altre element que ha sorgit i em sembla important de recuperar és la prevenció. De què parlem quan parlem de mediació preventiva? La mediació preventiva està en la mediació conjunta, en l'educació, la pedagogia amb els altres professionals, la reflexió conjunta.... és molt important desenvolupar-la.

Gats en els seus estatuts diu clarament que vol desaparèixer. En aquests cas, la filosofia de Gats és la incorporació social de les persones en risc, això vol dir que esperem que algun dia no hi hagi persones en situació de risc i Gats haurà de desaparèixer. Si nosaltres ens quedem com a mediadors estem reproduint sistemes totalment burocràtics i podem tirar a la brossa tot el que hem fet a les jornades. Un bon procés de mediació és aquell que dóna eines a les persones perquè gestionin els conflictes; si no, estem reproduint un sistema i una problemàtica.

Finalment, hi ha aquesta reivindicació de l'àgora pública, d'espai de diàleg, d'espai de trobada, d'espai de ciutadania, que no vol dir de ciutadania igualitària. El que és important és traduir els canvis, algunes ciències ens donen un diagnòstic del que tenim al davant, però hi ha un moment en què hem d'intervenir.

Vers la Ciutat Medidora. (Re) Construint la mirada vers el conflicte. Raquel Martínez (Gats)

Tres eixos apareixen com a elements comuns als tallers: el conflicte, la comunicació i l'espai públic.

El conflicte: L'individualisme creixent i el conseqüent aïllament de la dimensió col·lectiva se situen al bell mig de la dimensió del conflicte, al qual també contribueixen altres factors de caire politicoeconòmic i les seves interferències en processos socials. Els processos socials perden credibilitat i creativitat, i entre els agents socials hi ha una desconfiança creixent.

(Re)Construir la ciutadania. Valoritzar el compromís vers allò col·lectiu i facilitar l'exercici d'una ciutadania activa són la clau per a la construcció d'una nova composició de les relacions socials, la interacció dels agents i la corresponsabilitat.

La comunicació: Apareix com a generadora de conflictes en tant que "incomunicació", entesa aquesta com a incomprensió vers l'altre.

Ahora, s'apunta com a necessària per a qualsevol procés transformatiu. Per tant, cercar una recomposició de la comunicació, basada en la reconstrucció de les narratives i la recomposició de les identitats, ha de construir la base que situï la comunicació com a motor de processos participatius i transformatius.

L'espai públic: Els dos eixos anteriorment esmentats, així com les noves exigències que la ciutat imposa sobre els ciutadans, convergeixen en l'espai públic i en la necessitat d'una nova mirada sobre l'espai públic. Una nova mirada que cal esgrimir tot transformant, creant, innovant.

I és aquí, en aquesta confluència on es presenten els grans reptes, i les grans oportunitats, de la Mediació Comunitària:

- (Re)Compondre la comunicació
- (Re)Compondre l'espai públic
- (RE)Compondre la comunitat

Tot això serà possible mitjançant un procés obert, que generi nous processos, que descobreixi allò no evident i no manifest, que obri i trenqui les lògiques tancades; un procés educatiu en si mateix, que incorpori tothom a tots els discursos, que construeixi la **Ciutat Medidora**.

Gats, Grups Associats pel Treball Sociocultural.

Barcelona, 18 i 19 de gener de 2006.